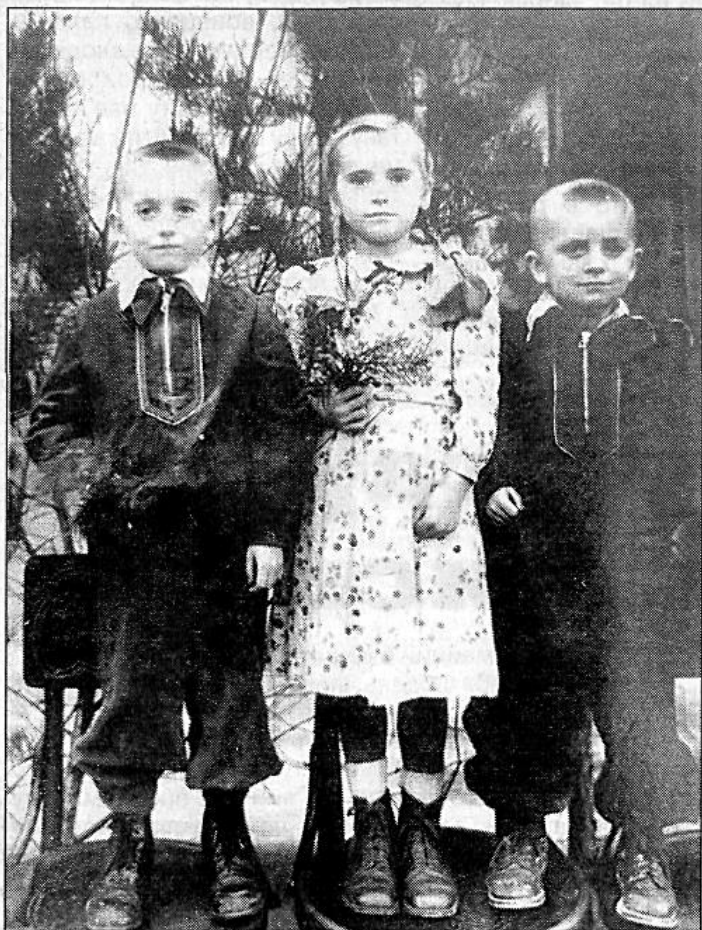

✓ Переселенці з чужої волі

На мою думку, проживши певний відрізок часу, кожен з нас відчуває потребу визначити глибину свого родинного коріння. Як відомо, історія України має чимало темних плям, за якими стоять скалічені долі українців. Так склалося і з моєю родиною. Мій дід ДОМБРОВСЬКИЙ Степан Борисович став переселенцем з чужої волі і ще дитиною був депортований з Холмщини до будинку колишніх німецьких колоністів у село Кургани.

Кілька років тому мене зацікавили старі родинні фотографії та долі людей, зображених на тих знімках, документи майже столітньої давності. Скажімо, прадід поїхав до Америки та там і залишився, бабуся у роки Другої світової війни перебувала у німецьких концтаборах.

Мені вдалося з'ясувати, що мій рід по лінії діда тягнеться з села Мірче Грубешівського повіту Люблінського воєводства (Польща), що розташоване на історичній Холмщині, тепер Закерзонні. Двоюрідний внук діда, який проживає у Польщі, знайшов архівні записи про те, що у 1904 році до церкви прийшов неписьменний селянин Андрій Іванович Домбровський з проханням охрестити свого новонародженого сина Бориса.

Степан ДОМБРОВСЬКИЙ з майбутньою дружиною (крайня ліворуч), її подругою та сестрою Надією.

Як розповідала мамі Ганна Іванівна, на збори давали 24 години. У призначений день спеціально виділені особи визначали виселенцям місце збору, де їх чекатимуть відповідні працівники переселенського апарату. Вони й вказували, куди їх депортують та зазначали маршрути пересування. Людям заборонялося самовільно вибирати місце проживання, інакше вони позбавлялися права на отримання житла, землі та фінансової допомоги. Тим, хто своєчасно не звільнив своїх обійсть, загрожував арешт і вивезення до таборів примусових робіт.

Так родина з Холмщини і потрапила у поселення колишніх німецьких колоністів у Курганах. Не можу сказати, який це точно був рік, але у погосподарській книзі села Кам'янка у 1944 році вже позначене господарство моєї прабабусі. Це був старенький будинок, збудований ще у 1894 році, який поспішно залишили попередні власники – німецькі колоністи.

Помалу родина налагоджувала побут, прабаба працювала у колгоспі, діти ставали на ноги.

Невідомо, що прадіду довелося пережити у ті часи на

Ще молодим хлопцем у 1948 році пішов працювати бухгалтером у колгосп ім. Жданова села Кургани. У 1949 році навчався на курсах бухгалтерів у місті Дубно, у 1950 році підвищував свою кваліфікацію на вечірніх заняттях у Березному. Є навіть фотографія їхнього випуску. Роблю припущення, судячи із заднього фону світлини, що то була «червона» школа.

1948 рік був надзвичайно продуктивним для дідуся, у лютому місяці Степан Борисович одружився із Катериною Андріївною Лепехіною. У 1949 році вона йому народжує доньку Ніну, а у 1950 та 1951 роках синів Сергія та Володимира. В 1956 році молоде подружжя переходить жити до новозбудованого будинку, бо «німецький» вже розвалювався.

Між іншим, у моєї бабусі теж доволі цікава і складна життєва історія. Катерина Андріївна Лепехіна, 1926 року народження, уродженка Курської області, була сиротою і виросла у дитячому будинку міста Полтави. Після того, як окупанти його розбомбили, її разом з іншими вихованцями вивезли на примусові роботи до Німеччини.

Після завершення бойових дій у Європі 1945-го більшість робітників, що перебувала в таборах переміщених осіб у Німеччині, поверталася додому. Але Катерині Лепехиній повертатися було нікуди, бо вона не мала рідні. Якимось чином, згідно із записами у трудовій книжці, з 1945 по 1946 роки вона працювала у військовій частині, очевидно на кухні. Листувалася із жінками, що жили в Курганах та батрачили разом з нею у Німеччині. Імовірно, вони і запросили її до себе та допомогли влаштуватися на місці.

Мого дідуся в селі дуже поважали, як я вже згадував, він бухгалтерував у колгоспі ім. Жданова (Кургани), у 1951 році перейшов працювати до колгоспу ім. Молотова (с. Кам'янка), а в 1960 році став секретарем первинної парторганізації колгоспу ім. Леніна (перейменованій колгосп ім. Молотова). У 1962 – голова правління колгоспу, у 1963 він ще продовжує вчитися, у 1968 році йде на роботу головним бухгалтером Березнівського міжколгоспбуду (згодом райагробуд) і незмінно працює на цій посаді 24 роки аж до пенсії.

Пригадую, як був малим, приїжджав на вихідні до діда з бабою погостювати, він розкладав на великому письмовому столі численні книги та відомості і працював десь до полудня. Бабуся в цей час готувала різну смакоту, потім за родинним столом ми обідали, розмовляли, радилися, останнє слово завжди було за дідусям.

Ледь не забув, у 1985 році на Кам'янську сільську раду надійшов запит, що розшукують товариша Домбровського, можливо, то була звістка з-за океану, від прадіда. Але Степан Борисович – старий затятий комуніст, до того ж вкрай ображений на свого батька, навіть не збирався якось на це реагувати.

Чому я вирішив розповісти історію своєї родини? Бо маю багато запитань. Можливо, хтось прочитає цю публікацію і доповнить її досі невідомими мені фактами.

Віктор ДРАБИЧ.

Трійко дітей Степана Домбровського.

Досліджуючи родовід, з'ясував, що у 20-х роках ХХ ст. Борис Андрійович, мій прадід, одружився з Ганною Іванівною, в них народилося двійко дітей: Степан та Надія. Прадід був надзвичайно розумним чоловіком, але реалізувати себе та забезпечити сім'ю в ті часи не міг. Тому й поїхав до Буенос-Айреса (Аргентина) на заробітки. З родиною підтримував зв'язки впродовж декількох років, але, приблизно з 1941 року, листування припинилося. А моя прабабця зі своєю матір'ю Марією Мудрик і двома дітьми була депортована на Рівненщину, як я вже зауважував, у село Кургани.

Як відомо з історії України, одним з підсумків Другої світової війни стало встановлення нових державних кордонів в Європі, зокрема між СРСР і Польщею. Водночас керівники союзних держав обговорювали, як зробити так, щоб після зміни кордонів українці опинилися в УРСР, а поляки – в Польщі. Так постало питання "переміщення населення". Хоча тоді йшлося виключно про добровільні засади переїзду людей. Юридично переселенці мали право вибору: виїхати у міста, радгоспи і колгоспи або у місця так званого ведення індивідуального господарства – у західні області. А по факту людей вивозили без врахування їх бажання.

заокеанському континенті, але до України він так і не повернувся. А за кілька десятків років поширилися чутки, що Борис Домбровський став там бургомістром. На жаль, досі не знайшов жодних документів чи інших відомостей, що підтверджують чи спростовують такі факти.

Між іншим, у селі Мірче було чимало однофамільців, одиниці з тих, що залишилися, розповідали, що через деякий час там розшукували Домбровських, але, чи то був Борис Андрійович, чи хтось інший, вже неможливо з'ясувати.

Степан Борисович, 1928 р. н. (у інших відомостях зазначений 1930 рік), як і його батько, був надзвичайно розумним чоловіком, невтомно навчався впродовж усього життя та мав неабиякий авторитет, хоч він і не був громадським активістом, втім бути висококласним бухгалтером на той час теж дорогого вартувало.

Степан (посередині у шкіряному пальті) на будівництві одного з об'єктів міжколгоспбуду.